

NOVEMBER 2020

Friskolernes elever 2009-2019

Registerbaseret undersøgelse af friskoleelevers socioøkonomiske forhold og demografi

Kontakt:

Malte Moll Wingender,
Partner i Analyse & Tal

malte@ogtal.dk

www.ogtal.dk

&#

ANALYSE & TAL

INDHOLD

Indledning 3

Elever og skoler 8

Socioøkonomisk baggrund 11

Demografi 17

Indledning

Om rapporten, dens datagrundlag og hovedkonklusioner

Indledning

Om rapporten

Denne rapport viser den demografiske og socioøkonomiske sammensætning af friskolernes elevpopulation sammenlignet med hhv. folkeskoleelever og elever på alle de frie grundskoler – herunder friskoler, privatskoler, lilleskoler, det tyske mindretals skole (DSSV) og de kristne friskoler (FKF).

Den viser udviklingen på parametre, såsom forældrenes indkomst, uddannelsesbaggrund og familietypen fra 2009 til 2019 for hhv. 1. og 8. klasse.

Rapporten kan ses i sammenhæng med Arbejderbevægelsens Erhvervsråds (AE) rapport, ”Flere børn fra eliten går på privatskole – også uden for storbyerne” (2020). Her undersøges andelen af elever fra hhv. eliten, middelklassen, arbejdsklassen og uden for arbejdsmarkedet, der går i privat- og friskole. AE viser, at middelklassebørn og særligt elitens børn i stigende grad er overrepræsenteret i privat- og friskolerne.

AE skelner dog ikke mellem friskoler og privatskoler, men samler dem i én kategori. I 2017 viste Analyse & Tal i rapporten ”Friskolernes elever”, at de derved overså, at friskoleelevernes socioøkonomiske sammensætning i vid udstrækning ligner folkeskoleelevernes. Derfor undersøger vi nu, hvorvidt dette fortsat er tilfælde.

Siden 2017 er der sket den udvikling, at Lilleskolerne har udmeldt sig fra Dansk Friskoleforening, hvorfor populationen af skoler har ændret sig. I denne rapport kategoriseres skolerne ud fra deres nuværende status.

Analyse & Tal

I analysebureauet Analyse & Tal er vi specialiserede i at tælle dét, der er svært. Vi analyserer komplekse størrelser som frivillighed, digitale fællesskaber, virkning af sociale indsatser og spredning af misinformation på sociale medier. Vi finder mønstre og mening i kompleksiteten, som vi formidler gennem grundige og gennemarbejdede analyser og tal.

Vores mission er at skabe et mere demokratisk og retfærdigt samfund. Det gør vi gennem vores prioritering af kunder, opgaver og ressourcer. Derudover har vi selv valgt at organisere vores arbejdsliv demokratisk. Analyse & Tal er et medarbejderejet kooperativ, hvor chefer og hierarkier er skiftet ud med lige og demokratisk ledelses- og ejerskabsstruktur.

Indledning

Datagrundlag

Datakilder

Undersøgelsen er baseret på Danmarks Statistiks registre: Elevregistret (KOTRE), institutionsregistret (INST), bystørrelser bopæle (BYSTRB), indkomstregistret (INDK), højst fuldførte uddannelse (UDDF) og befolkningsregistret (BEF).

Alle registre har observationer fra 2007 til 2019 på nær indkomstregistret, hvor de nyeste data i skrivende stund er fra 2018. Derfor vil indkomst og beskæftigelsesstatus være målt i 2018. Gennemgående sammenlignes årstallene 2009 og 2019.

Kategorisering af skoletyper

Grundskolerne er delt i følgende kategorier

- Folkeskoler
- Friskoler (medlemmer af Dansk Friskoleforening)
- Frie grundskoler i alt (Friskolerne, Privatskolerne, Lilleskolerne, Det tyske mindretals skole (DSSV) og De kristne friskoler (FKF))

Vær opmærksom på, at friskoleelever således tæller med både i kategorien 'Friskoler' og 'Frie grundskoler i alt'.

Afgrænsning af populationen

Populationen er defineret som alle grundskoleelever i 0.-9. klasse, der går i én af ovenstående skoletyper. Det betyder at specialskoler og efterskoler ikke indgår. Derudover er populationen begrænset af, om der findes observationer på eleverne og forældrene i de ovenstående registre, hvilket der gør for langt hovedparten.

Indledning

Hovedkonklusioner (del 1 af 2)

Elever og skoler: Friskolerne har oplevet den største relativt største fremgang blandt skoletyper

Fra 2007 til 2019 er antallet af folkeskoler er faldet med 370. Det er kun delvist opvejet af en stigning i frie grundskoler på 53, hvoraf hele 44 er friskoler. Denne udvikling er primært sket i 2010-2013, hvor man lukkede eller sammenlagde mange folkeskoler. Antallet af elever er ligeledes faldet i folkeskolerne og steget i friskolerne og de frie grundskoler generelt. Stigningen er mere jævn over perioden 2007-2017, hvorefter antallet af friskoleelever er stagneret. Friskolernes andel af det voksende antal frie grundskoler afspejler sig ikke i deres andel af det voksende antal elever. Her står friskolerne for en stigning på 12.000 ud af en samlet stigning på 30.000 elever i de fri grundskoler.

Socioøkonomisk baggrund: Friskoleelever kommer samlet set fra mindre eller ligeså privilegerede hjem som folkeskoleelever

Sammensætningen af den socioøkonomiske baggrund målt som indkomstdeciler og forældrenes højst fuldførte uddannelse blandt friskoleelever ligner i vid udstrækning den for folkeskoleelever. Der er dog en tendens til, at der blandt 1. klasserne på friskolerne er en overrepræsentation af lavindkomstfamilier, mens højindkomstfamilier er underrepræsenteret, men denne tendens udlignes sig stort set for 8.-klasserne.

Samme tendens ses omkring ledighed. Her er det væsentligt flere blandt 1. klasserne på friskoler, hvis forældre har været ledige i størstedelen af året to år i træk, end hvad der er tilfældet blandt folkeelever. Igen er dette en forskel, der udlignes blandt 8. klasserne

Fordelingen af forældrenes uddannelsesbaggrund ligner hinanden blandt folkeskoler og friskoler. Blandt 8. klasser er der dog en forskydning ved, at friskolerne har færre faglærte og flere forældre med en mellemlang videregående uddannelse end folkeskolerne. Samlet set har forældre i hele gruppen af frie grundskoler en større andel højtuddannede og en lavere andel ufaglærte end i folkeskolerne.

Indledning

Hovedkonklusioner (del 2 af 2)

Demografi: Friskolerne er særligt til stede i små byer. De adskiller sig en smule på familietyper, men i mindre grad på etnisk sammensætning

Friskoleeleverne er i langt højere grad end andre grundskoleelever bosat i de mindst befolkede områder i landet. I 2019 var ca. hver tredje friskoleelev i hhv. 1. og 8. klasse bosat i byer med mindre end 500 indbyggere, mens dette kun var gældende for hver syvende grundskoleelev. Der er sket en lille forandring fra 2009 til 2019, men det er ikke entydigt, hvilken vej udviklingen går.

Andelen af enlige forældre på friskoler er lidt mindre end på folkeskolerne. Denne tendens er forstærket i perioden 2009-2019. I 2009 var der ca. 1 procentpoints forskel, og i 2019 var forskellen på 2 procentpoint – både for 1. klasser og 8. klasser.

Den etniske sammensætning i de forskellige skoleformer har rykket sig markant fra 2009 til 2019. I 2009 var andelen af elever med dansk oprindelse i friskolerne 7 procentpoint mindre end i folkeskolerne blandt 1. klasserne og 2 procentpoint mindre blandt 8. klasserne. I 2019 er forholdet vendt om. Her er der hhv. 2 og 3 procentpoint flere elever med dansk oprindelse i friskolerne end i folkeskolerne i 1. og 8. klasse.

Elever og skoler

ELEVER OG SKOLER

Antallet af elever og skoler

TABEL 1: ANTAL ELEVER (TIL VENSTRE) OG SKOLER (TIL HØJRE) FORDELT PÅ FOLKESKOLER, FRISKOLER OG FRIE GRUNDSKOLER I ALT, 2007-2019

År	Elever			Frie Grundskoler		
	Folkeskole- elever	Friskole- elever	Elever på frie grundskoler	Folkeskoler	Friskoler	i alt
2007	574.570	28.515	89.395	1.548	243	488
2008	567.404	29.623	91.548	1.498	248	489
2009	563.544	29.912	92.052	1.485	250	490
2010	560.105	30.839	94.829	1.470	256	493
2011	552.959	33.187	99.848	1.343	269	512
2012	549.892	34.501	102.267	1.277	281	525
2013	545.016	35.492	104.912	1.264	285	529
2014	543.595	36.645	107.979	1.253	283	528
2015	539.557	38.385	113.245	1.220	288	540
2016	537.857	39.328	115.927	1.216	292	545
2017	532.646	40.639	118.410	1.196	293	545
2018	526.942	40.504	119.080	1.189	291	543
2019	518.405	40.487	119.386	1.178	287	541

Antallet af folkeskoler og folkeskoleelever er faldet stødt siden 2007. Der kommet 370 færre folkeskoler, og 56.000 færre folkeskoleelever i perioden 2007-2019.

I samme periode er antallet af frie grundskoler steget med 53 skoler og 30.000 flere grundskoleelever går på en fri grundskole.

Friskolerne står for langt hovedparten af stigningen i antal skoler – 44 af de 53 er friskoler. Til gengæld står friskolerne kun for 12.000 af de 30.000 flere elever i den frie grundskole.

Der er således sket en markant vækst i antallet af friskoler, men mange af dem må være med relativt små elevtal.

På næste side ses den relative udvikling i et mere overskueligt kurvediagram.

ELEVER OG SKOLER

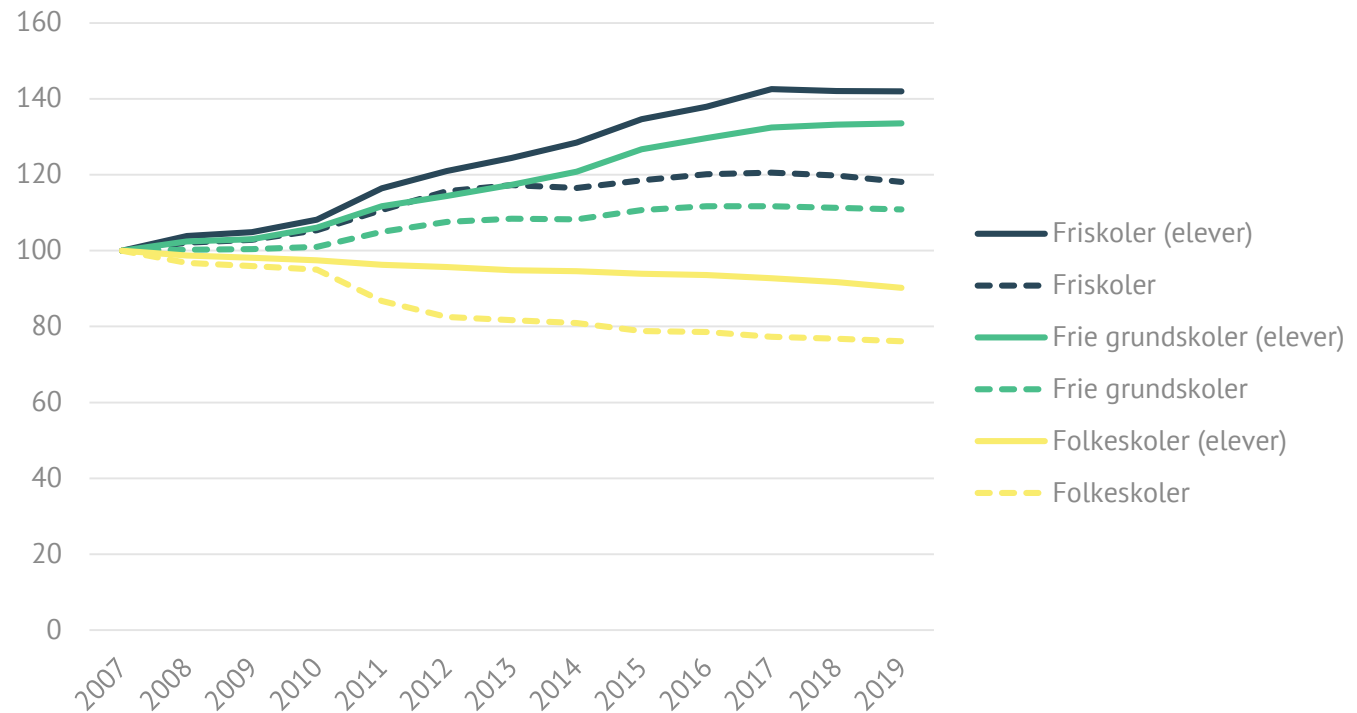
Udvikling i antallet af grundskoleelever

FIGUR 1: INDEKS OVER UDVIKLINGEN I ANTAL ELEVER PÅ FOLKESKOLER, FRISKOLER OG FRIE GRUNDSKOLER I ALT, 2007-2019 (2007=100)

Figuren viser den procentvise udvikling fra 2007 og frem til 2019. 2007 er indekseret til 100. De stiplede linjer angiver elevtallet, mens de hele linjer angiver antallet af skoler.

Det fremgår af figuren, at der særligt i perioden 2010-2013 skete et markant skift i fordelingen af typer af grundskoler.

Antallet af friskoleelever er steget mere stabilt, både under og efter den store tilvækst af friskoler. Fra 2017 og frem er antallet dog stagneret.

Socioøkonomisk baggrund

SOCIOØKONOMISK BAGGRUND

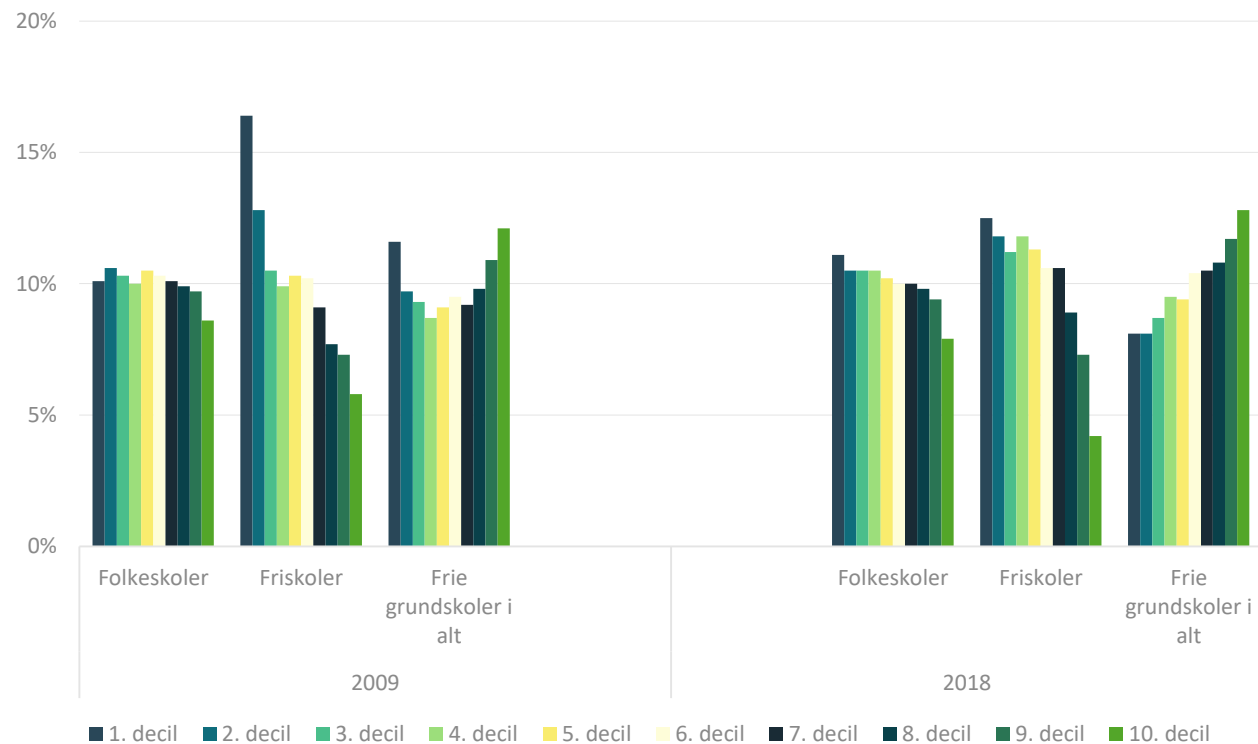
Forældres indkomst i 1. klasse

Blandt friskoleelevernes forældre var der både i 2009 og 2018 en overrepræsentation af forældre i de laveste indkomstgrupper og omvendt en underrepræsentation i de højeste indkomstgrupper.

I gruppen af alle frie grundskoler er forældre med høje indkomster særligt overrepræsenteret i 2018. Folkeskoleelevernes forældre fordeler sig mere jævnt over indkomstgrupperne, dog med en lille overrepræsentation i de lavere indkomstgrupper.

Figur 2 viser, hvordan forældrene på de tre skoletyper fordeler sig over de 10 indkomstgrupper (deciler), dvs. hvor stor en andel, der hører til de 10 pct. med lavest indkomst, 10 pct. med næstlavest indkomst og så fremdeles. Indkomsten er 'husstands-ækvivaleret', sådan at der tages højde for familier med henholdsvis én og to forældre.

FIGUR 2: INDKOMSTFORDELINGEN MÅLT SOM PROCENTDELEN AF FAMILIER I HVER INDKOMSTDECIL FOR HVER SKOLETYPE. 1. KLASSE

SOCIOØKONOMISK BAGGRUND

Forældres indkomst i 8. klasse

I 2009 var der også i 8. klasse en overrepræsentation af forældre i den laveste indkomstgruppe blandt friskolerne.

I 2018 var fordelingen af forældrenes indkomst mere ens på tværs af folkeskoler og friskoler, dog med en lille underrepræsentation af den højeste indkomstgruppe hos friskolerne.

Blandt alle frie grundskoler var der hos 8. klasserne både i 2009 og 2018 en overvægt af de højeste indkomstgrupper.

Figur 3 viser, hvordan forældrene på de tre skoletyper fordeler sig over de 10 indkomstgrupper (deciler), dvs. hvor stor en andel, der hører til de 10 pct. med lavest indkomst, 10 pct. med næstlavest indkomst og så fremdeles. Indkomsten er 'husstands-ækvivaleret', sådan at der tages højde for familier med henholdsvis én og to forældre.

FIGUR 3: INDKOMSTFORDELINGEN MÅLT SOM PROCENTDELEN AF FAMILIER I HVER INDKOMSTDECIL FOR HVER SKOLETYPE. 8. KLASSE

SOCIOØKONOMISK BAGGRUND

Forældres uddannelsesbaggrund i 1. klasse

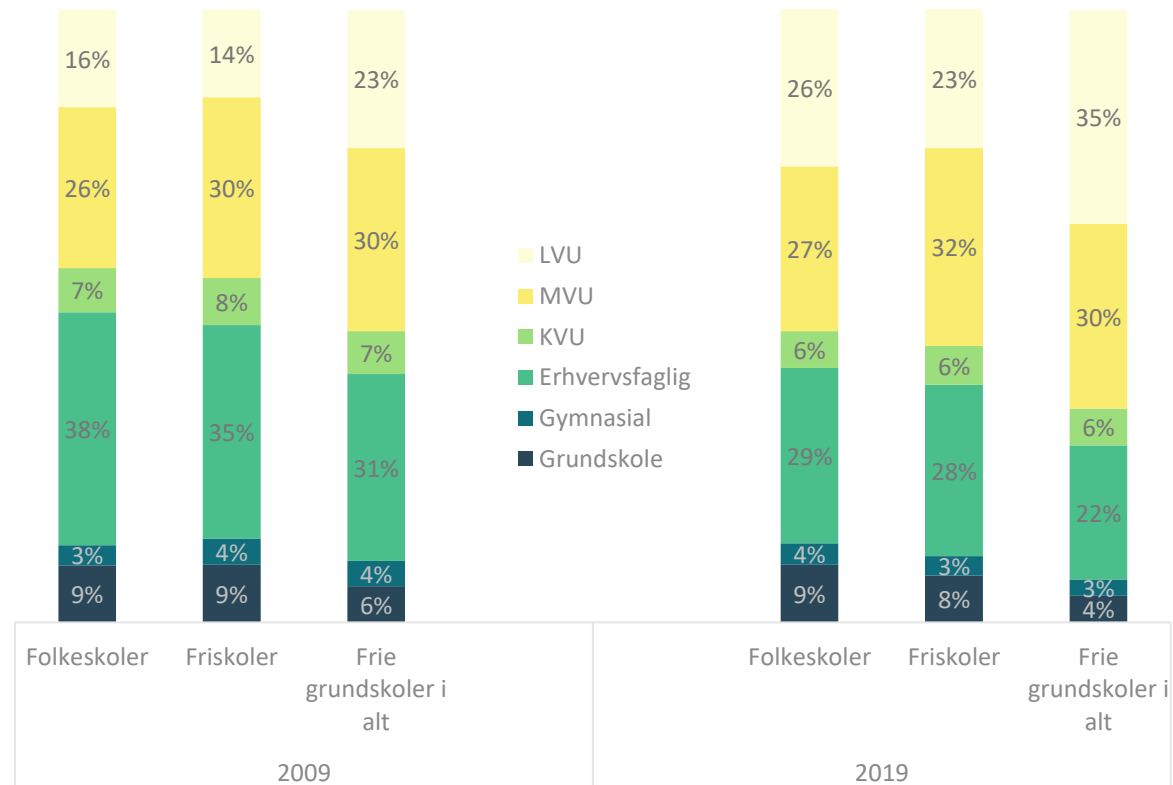
Overordnet er forældre til grundskoleelever blevet højere uddannet – antallet af elever med mindst én forælder med LVU er steget for alle tre skoletyper, mens antallet af faglærte forældre er faldet i perioden 2009-2019.

I 2009 var uddannelsesfordelingen mellem folkeskoler og friskoler meget ens, mens der blandt alle de frie grundskoler var hhv. 7 og 9 procentpoint flere elever med mindst én LVU-forælder.

I 2019 var fordelingen i folkeskoler og friskoler fortsat meget lig hinanden, mens der blandt alle de frie grundskoler var hhv. 9 og 12 procentpoint flere elever med mindst én LVU-forælder sammenlignet med folke- og friskoler.

Lang videregående uddannelse (LVU) omfatter universitetsuddannelser inkl. ph.d. Mellemlang videregående uddannelse (MVU) omfatter det, der i dag er professionsbachelor og universitets-bachelor. Korte videregående uddannelser (KVU) omfatter 2-3 årige uddannelser. Erhvervsfaglige uddannelser er fx inden for håndværksfag, kontor og handel. Gymnasielle uddannelser omfatter STX, HTX, HHX og HF. Grundskoleniveau er til og med 10. klasse.

FIGUR 4: ELEVER I 1. KLASSE FORDELT PÅ SKOLETYPE OG FORÆLDRENES HØJEST FULDFØRTE UDDANNELSE

SOCIOØKONOMISK BAGGRUND

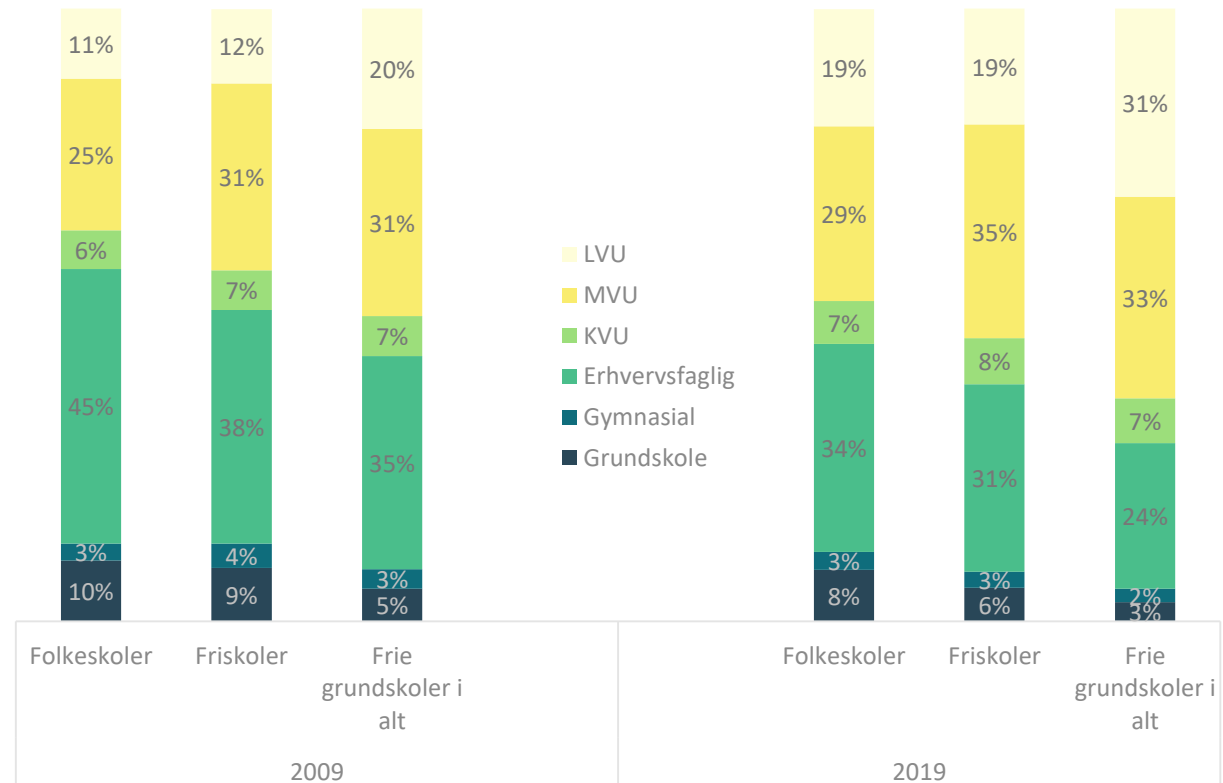
Forældres uddannelsesbaggrund i 8. klasse

Blandt forældrene til 8. klasseeleverne ses samme tendenser som hos 1. klasseeleverne.

Sammenlignet med 1. klasserne er der dog sket en lille forskydning i forældrenes uddannelsesfordeling. På friskolerne har flere forældre en mellemlang videregående uddannelse end i folkeskolerne, og færre er faglærte, og i 2019 er færre også ufaglærte.

Lang videregående uddannelse (LVU) omfatter universitetsuddannelser inkl. ph.d. Mellemlang videregående uddannelse (MVU) omfatter det, der i dag er professionsbachelor og universitets-bachelor. Korte videregående uddannelser (KVU) omfatter 2-3 årige uddannelser. Erhvervsfaglige uddannelser er fx inden for håndværksfag, kontor og handel. Gymnasiale uddannelser omfatter STX, HTX, HHX og HF. Grundskoleniveau er til og med 10. klasse.

FIGUR 5: ELEVER I 8. FORDELT PÅ SKOLETYPE OG FORÆLDRENS HØJEST FULDFØRTE UDDANNELSE

SOCIOØKONOMISK BAGGRUND

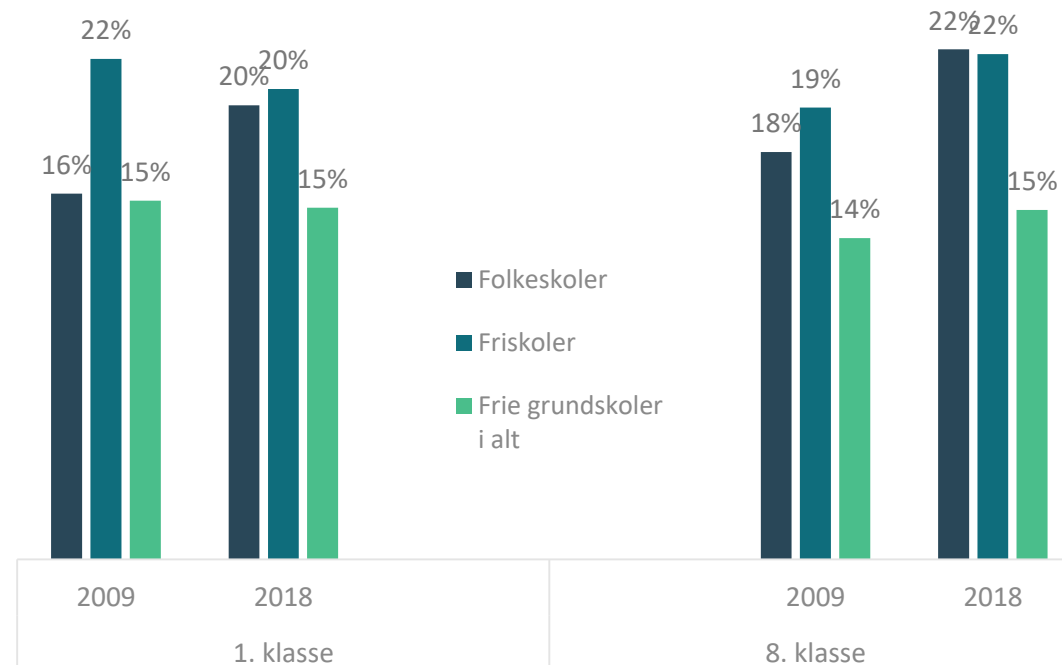
Forældres ledighed

Omkring hver femte friskoleelev havde både i 2009 og 2018 mindst én forælder, med ledighed i mindst to år i træk. Dette gjaldt for knap hver syvende elev på alle de frie grundskoler.

Mens andelen af ledige er nogenlunde stabil i over tid og klassetrin blandt de frie grundskoler, så sker der en stigning i folkeskolerne. Blandt 8. klasser i 2018 er der lige mange ledige forældre i folkeskoler og friskoler (22%).

Figur 6 beskriver andelen af elever, der har mindst én forælder, som har været ledig størstedelen af året to år i træk. Ledigheden er opgjort af Danmarks Statistik ud fra indkomstregistret.

FIGUR 6: ELEVER HVIS FORÆLDRE HAR VÆRET LEDIGE STØRSTEDELEN AF ÅRET I MINDST TO ÅR I TRÆK

Demografi

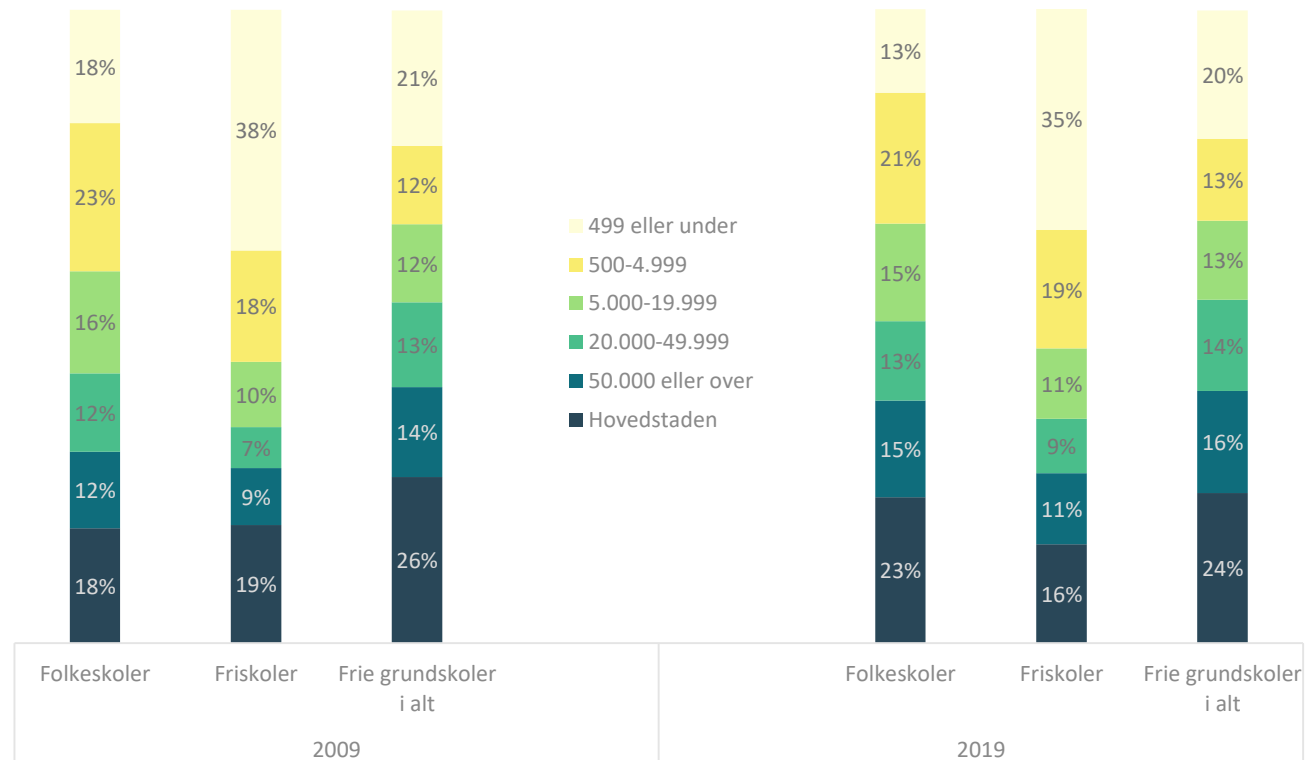
DEMOGRAFI

Bystørrelserne hvor 1. klasserne bor

Knap hver tredje friskoleelev i 1. klasse bor i en af Danmarks mindste byer. Det adskiller sig fra folkeskolerne og alle de frie grundskoler, hvor hhv. hver syvende og hver femte elev boede i de mindste byer.

I alle de frie grundskoler var der i 2009 en overrepræsentation af 1. klasseelever, der bor i Hovedstaden eller i de større byer. I 2019 var det på niveau med folkeskolerne, mens andelen af friskoleelever i Hovedstaden var lavere.

FIGUR 7: ELEVER I 1. KLASSE FORDELT PÅ SKOLETYPE OG BYSTØRRELSE

Figur 7 viser elever fra de tre skoletyper fordelt på antallet af indbyggere i den by, de bor i.

DEMOGRAFI

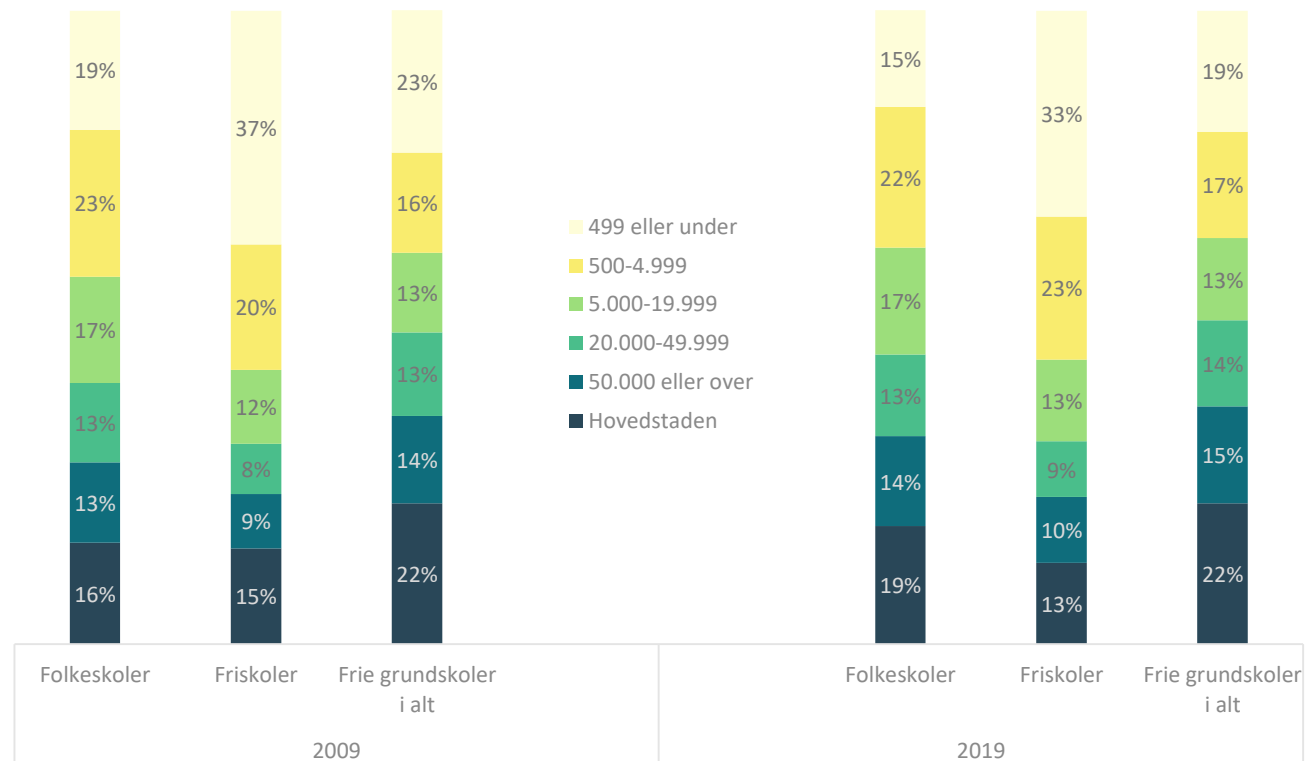
Bystørrelserne der hvor 8. klasserne bor

Blandt 8. klasseeleverne ses mange af de samme tendenser som hos eleverne i 1. klasse.

Friskoleeleverne er også her overrepræsenteret i de mindste byer, mens færre bor i de store og mellemstore byer sammenlignet med de øvrige skolertyper.

Figur 8 viser elever fra de tre skoletyper fordelt på antallet af indbyggere i den by, de bor i.

FIGUR 8: ELEVER I 8. KLASSE FORDELT PÅ SKOLETYPE OG BYSTØRRELSE

DEMOGRAFI

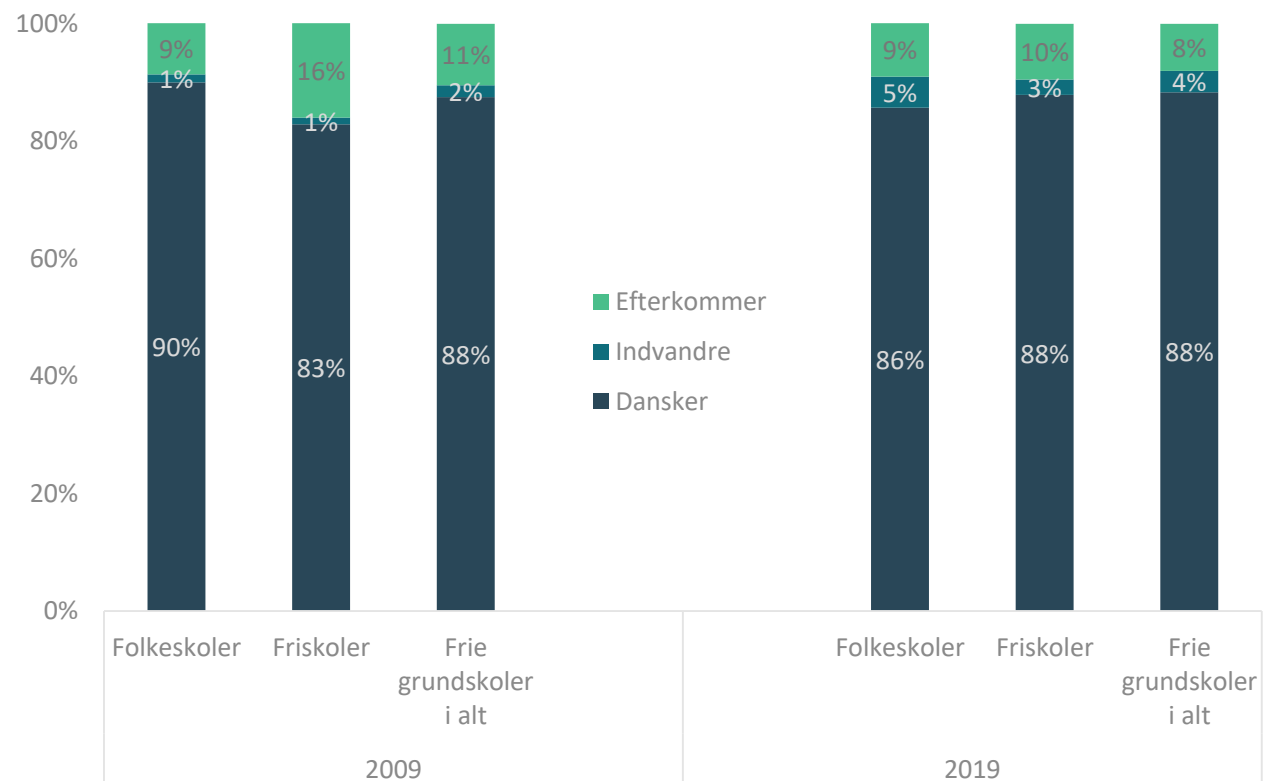
Herkomst i 1. klasse

I 2009 havde friskolerne en større andel af 1. klasseelever, der ikke var af dansk oprindelse, end de øvrige skoler.

Det har ændret sig i 2019, hvor andelen af indvandrere og efterkommere er mere ens imellem skoletyperne. Faktisk er fordelingen tippet, så der er 2 procentpoint flere elever med dansk oprindelse i friskolerne end i folkeskolerne.

En person har dansk oprindelse, hvis vedkommende har mindst én forælder, som både er dansk statsborger og født i Danmark. Hverken indvandrere eller efterkommere har én forælder, som både er dansk statsborger og født i Danmark. Forskellen mellem indvandrere og efterkommere er, at indvandrere er født i udlandet, mens efterkommere er født i Danmark (Danmarks Statistik)

FIGUR 9: ELEVER I 1. KLASSE FORDELT PÅ SKOLETYPE OG HERKOMST

DEMOGRAFI

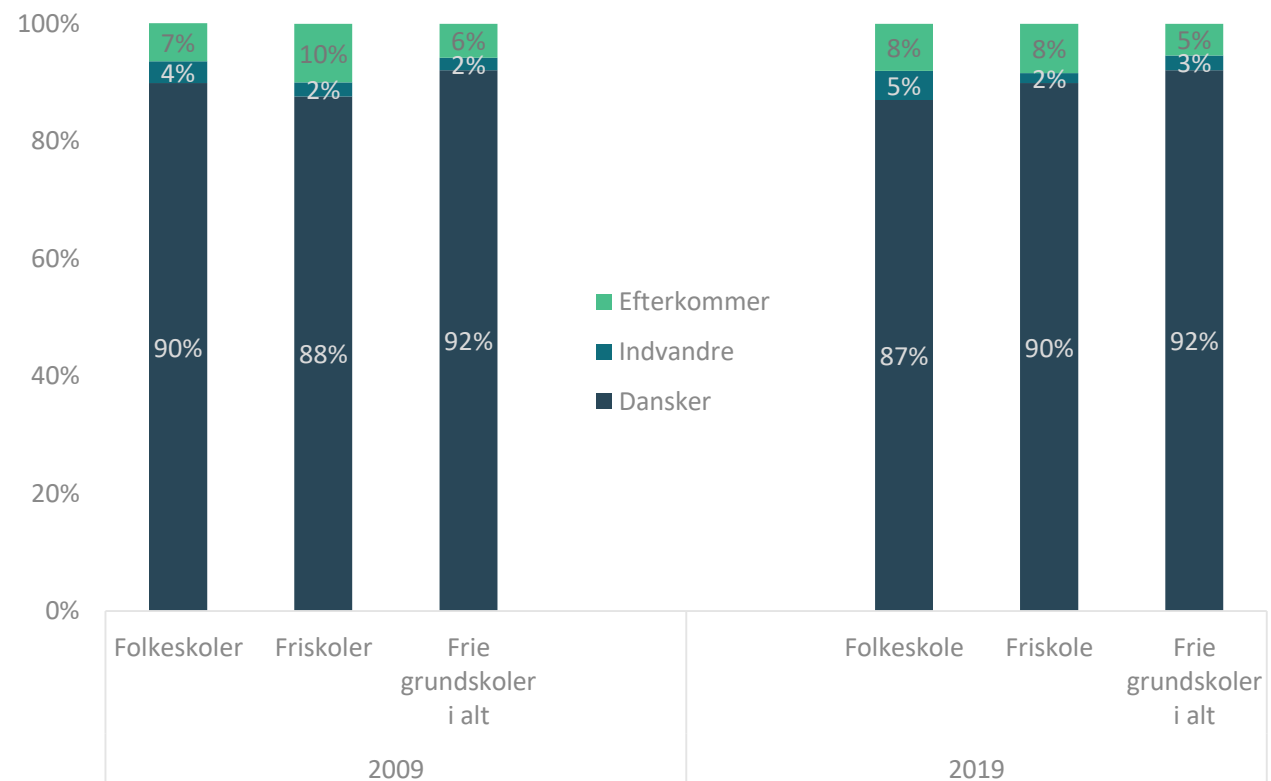
Herkomst i 8. klasse

Blandt 8. klasserne ses samme tendenser som hos 1. klasserne.

I 2009 var der fortsat den laveste andel elever med dansk oprindelse i friskolerne. Dette ændrer sig i 2019, hvor der er flere med dansk oprindelse i friskolerne og færre i folkeskolerne.

En person har dansk oprindelse, hvis vedkommende har mindst én forælder, som både er dansk statsborger og født i Danmark. Hverken indvandrere eller efterkommere har én forælder, som både er dansk statsborger og født i Danmark. Forskellen mellem indvandrere og efterkommere er, at indvandrere er født i udlandet, mens efterkommere er født i Danmark (Danmarks Statistik)

FIGUR 10: ELEVER I 8. KLASSE FORDELT PÅ HERKOMST

DEMOGRAFI

Enlige forældre

I folkeskolerne er der flest elever med enlige forældre – dog kun med 1 procentpoint forskel fra friskolerne i 2009 og 2 procentpoint forskel i 2019.

Generelt er der flere grundskoleelever i 8. klasse, der bor med en enig forælder, end i 1. klasse.

Figur 11 viser andelen af elever, som bor med en enig forælder.

FIGUR 11: ANDEL ELEVER, DER BOR MED EN ENLIG FORÆLDER, FORDELT PÅ SKOLETYPE.

